

Årets tørke ga oss lite skogssopp, men med våt og mild høst plukket vi litt sopp helt til november. Slik går naturen sin gang, men om og når vinteren kommer gjenstår å se.

Etter koronadvalen ser det ut som lokale aktiviteter sakte, men sikkert kommer i gang igjen. Oppfordring: Still opp på det som skjer!

Tor D

epost: skatoy.flaskepost@gmail.com
mobil: 90678830

Kirke, Brød og Sirkus?

Har folk flest inklusive oss på Skåtøy for stor hang til «Brød og Sirkus»?

I romertiden forledet makteliten sitt folk ved å føre de med nok «brød og sirkus». Målet var å pasifisere folk fra å delta i politikk, kultur og samfunnsliv.

Det lykkes de med, men satsingen på «brød og sirkus» bidro trolig på sikt også til Romerrikets fall.

På Skåtøy hadde vi fra år 2000 og utover noen år en voldsom oppblomstring da folk flest stilte opp på alle slags arrangementer. Selv de mest sære, smale og ukjente kulturtilbud hadde godt oppmøte. Det ga oss som bor her mange berikende og gode opplevelser, bidro til øyas fellesskap og ikke minst vår gode anseelse i både lokalt og norsk kulturliv. Slik er det ikke lenger, hva har skjedd?

Har vi blitt forvente eller er det en koronaeffekt etter langvarig isolasjon?

I alle fall fikk konserten «Havklang» i Skåtøy kirke fredag 22. oktober med to flotte dyktige artister: Ingrid Vetlesen (sopran) og Marita Kjetland Rabben (piano) en alt for dårlig oppslutning.

Temaet **Havklang** burde jo appellere til oss øyfolk?

Tungalda? (Et ukjent ord for de fleste)

I ytre del av vår skjærgård hører vi ofte lyden fra tungalda i stilla like før eller etter et kraftig stormfullt vær.

Tungalda er velklingende gammelt ord brukt om de tunge lange bølgene som dannes langt til havs i dårlig vær. Og alle tunge lange bølger møter omsider land med en voldsom kraft.

Det må innrømmes at en konsert med 100 år gamle romanser kan virke sært, snevert og utfordrende for folk flest, slik det også fremgår av etterfølgende vers. (verset fra Tungalda slo jeg opp i ettertid for å sjekke hva jeg hadde hørt)

Tungalda ([klikk her](#))

*Tungalda stig paa det store hav,
langt burte fraa folk og land,
og himmelljosi dei straar¹ hennar barm
med brikjande² sylgjebrand.
Lurer dei vonde augo.*

Romanse-komponist Eyvind Alnæs tonesatte denne salmen av presten Anders Hovden rundt år 1900.

Her er det ikke bare sjøen som er tung, vi værer også en prests tordnende taler. Og vi møter nynorsk språk i beste (eller verste?) Ivar Aasen stil med ord vi ikke forstår eller som finnes i ordboka. F. eks. *straar¹*: strør og *brikjande²*: strålende, glitrende, mangefarvet

For oss som liker visesang er det kanskje et savn og ikke oppfatte teksten, men i likhet med en opera ga de fremførte romansene oss imponerende musikalske lydbilder til glede og forundring. Noen og enhver kan sikkert ha godt av å høre en romanse eller to i ny og ned.

Til avslutning i deres hyllest til havets klang kom som seg hør og bør en Taubvise. Artistenes tostemte tolkning av «Så skimrande var aldrig havet» vil jeg våge å påstå en noe av det vakreste jeg har hørt framført i Skåtøy kirke.

I en tid, der nær sagt all musikk og lyd er syntetisk eller i alle fall behandles av

elektronikk og data, er det befriende og godt å oppleve akustisk sang og musikk fremført med naturlige romklang fra tømmerveggene i vårt vakre kirkerom g.

Vi må bruke kjerka vår!

Jeg gjentar gjerne oppfordringen om å støtte opp om den institusjonen Skåtøy kirke er, også for nåtidens kystfolk og alle oss som er en del av den. Uansett religiøst ståsted har vi alle en aksje i, og et ansvar for å bruke kirken vår til møteplass for høytid, ritualer, kulturopplevelser eller en stille stund. I vår tid forbinder mange kirken kun med tradisjonelle gudstjenester, men den er også solid forankret i vår historie der kirke og kirkebakken var den vanligste møteplassen for folk som bodde i skjærgården for noen få generasjoner siden.

Opplever du kjedsomhet i kirken kan du "lukke ørene" å la blikket vandre over kirkebyggets mange håndverksdetaljer.

Tenk på at det tømmer og trearbeid du ser stammer fra runde tømmerstokker tauet ut til Skåtøy. Her ble de manuelt tilhugget med øks til alle kirkens søyler, vegger og detaljer av erfarne lokale skipsbyggere. Før skipsbyggingen drev skjærgårdsbefolkningen her også med bjelkehugging for eksport av trelast før sagbrukene overtok på 1600 tallet.

Det er ikke bevart noen seilskuter her i

distriktet, håndverket vi ser i skjærgårdskatedralen er derfor et unik og viktig minnesmerke fra vår lokale skipsbygging storhetstid fra siste halvdel av 1800 årene.

Alle Helgens Gudstjeneste på Skåtøy

På gamle norske primstaver ble Allehelgensdag ofte markert med en tegning av et skip.

Kanskje skyldes det at mange før i tiden mistet sine kjære på havet, og dette var dagen for de etterlatte til å minnes sine døde.

Allehelgensgudstjenesten på Skåtøy har i flere år også hatt en liten konsert i kirken denne kvelden.

I år var det mange som først tente lys på gravene til sine kjære for så å være med på gudstjeneste med konsert etterpå. En fin tradisjon for minner, stillhet og ro i en mørk novemberkveld.

I denne konserten møter vi lokale krefter med Anita Høyvarde Jensen, Vilde Høyvarde Dahl og Rolf Henning Jensen

Rolf Henning er født og oppvokst på Bråten, mens Anita med datter Vilde har sine aner fra Bråten, Høyvarde og Dønvika.

Om de ikke er bofast på Skåtøy nå for tiden så har de i alle fall arv og gener i orden. Det var hyggelig å se at mange Skåtøyfolk kom seg opp av godstolen denne søndags-kvelden for å få med seg denne denne fine lille konserten og vi håper tradisjonen fortsetter.

NB! Husk julekonsert i kjerka **Lør. 4 des.** med Olaf Moen; kveder og folkemusiker og Marita Herigstad Halvorsen; sang. Samt våre egne Terje Tolner og Jorunn Myre; piano og orgel

Tor D

Førstereis på Huskestua

Da temaet «Hvalfangst» ble annonsert som et tema på Huskestua, forsto jeg min besøkelsestid. Min mor, Tutsi Darefjeld, som hun kalles på Skåtøy, har i mange år hatt glede av disse treffene hvor man viser bilder og mimrer om en svunnen tid. Siden jeg er under 60 har jeg tenkt at jeg har vært litt for ung for disse samlingene. Det måtte derfor til et

spesifikt tema før jeg lot meg lokke til Lokalet.

Det ble imidlertid en veldig hyggelig og lærerik kveld for de rundt 20 fremmøtte. Flere enn meg var der for første gang.

Grethe Olsen, som er primus motor, for Huskestua ønsket oss velkommen og introduserte Tor Dønvik som skulle fortelle oss om sine aners erfaring med hvalfangst.

Han holdt et interessant foredrag og benyttet samtidig anledningen til å fortelle oss litt om sine besteforeldres opphav og om hvordan man går frem for å finne historiske opplysninger.

Etterpå åpnet man for at forsamlingen kunne stille spørsmål eller komme med egne historier relatert til hvalfangst. Her kom det frem mange gode historier og latteren satt løst. Flere fortalte om opplevelser knyttet til det å hente sine fedre med taxi i Sandefjord. Grethe, som på den tiden var helt fremmed for bilkjøring, fortalte at hun så på disse turene som et sant mareritt. Hun spydde som regel før de kom til Sannidal. Vi må huske på at veiene var mye dårligere og lengere enn i dag. Det var sogar ferje fra Stathelle til Brevik.

Mange hadde også med gjenstander knyttet til hvalfangst. Det var alt fra frivaktsarbeider i makrae og narrhvaltenner til fotobok fra Aruba;- uten bilder.

På Huskestua koster det kr. 100,- pr gang. For denne summen serveres det alltid vafler og kaffe og man tildeles to lodd-årer. Det var mange gevinster og geografisk var det Dønвика som gjorde størst innhogg gevinsthaugen. Jeg kan på det varmeste anbefale folk å ta en tur på Huskestua!

Nina Haugland

Åresalg og trekning på Lokal-ets velbrukte Lykkehjul hører med til Huskesua. Men at innlegget om bestefar på hvalfangst i 1920 åra skulle "belønnes" både med med båse hovedgevinst, en pose nykøkt sjøkreps, og i tillegg en flaske vin var uventet. Det er bare å ta med din historie og se hva som skjer!

Tor D

Smultringbua – ønsker alle gode Skåtøykunder velkommen til smultringsalget innerst ved Blindtarmen i desember.

Nina H

«Noen har snakket sammen»..

.....

(om det oppvarmede venterommet med vannklosett).

Av oss «gæmliser er det nok noen som fremdeles husker møbelhandler Arvid Engen fra Jessheim. Han fungerte som en tilrettelegger og manipulator i Arbeiderpartiet i mange år. For å få ting opp til politisk behandling og saker til å bevege seg tok man kontakt med møbelhandleren.

Jeg har husket på denne historien fordi jeg nå har truffet på Kragerøparallellen (sikre kilder).

Nå vet jeg hvorfor det ikke er mulig å få noen ordentlig i tale om vårt ønske om et oppvarmet venterom med vannklosett: Vi vil få et på Tangen! Dit er det visstnok omtrent bestemt at fergeleiet skal flyttes. For oss i skjærgården vil det bli bra for alle med bil, vi kommer oss raskt og effektivt videre oppover til Grenlands-regionen. Men er det best for miljøet og for Kragerøs bysentrum?

Randi Roer

Konstituert forkvinne i Dannede damers spaser forening avdeling Skåtøy. et som egentlig bestemmer da....?

TUR I FINT HØSTVÆR

Søndag 31. oktober hadde "restene" av Ryggsekkane en hyggelig tur.

Fra starten i Skåtøy sentrum gikk turen via Åsvika til Stormyrkollen.

Bildet viser gjengen plassert på det punkt som ifølge Lars Martin er det høyeste på Skåtøy. Han anslår høyden til å være mellom 70-75 meter over havet uten at vi av den grunn var plaget av oksygenmangel.

Deretter gikk turen vestover mot Krikkenveien og videre på en sti ved siden av Hellern.

Målet var den fineste vestkant hos Peder og Ragnhild. Her ble vi mottatt og traktert på absolutt beste måte! Vi fikk smake på diverse svært kortreiste husflidsprodukter som calvados, rødvin og fruktvin.

Det ble også servert småbakst uten at undertegnede kan uttale seg om det.

Vi fikk også befare solcelleanlegget som trofast produserte strøm i solskinnet.

Peder opplyste at de denne dagen hadde ca 2000 kw til gode på grunn av leveranser til kraftselskapet. Med dagens priser er det meget god avkastning på et - i tillegg - grønt og miljøvennlig tiltak.

Flere av oss så bokstavelig talt "lyset" - ikke minst Lars Martin og undertegnede. Bildet over viser den harde kjernen på verandaen som hadde litt vanskelig for å bryte opp.

En svært vellykket tur ikke minst takket være Peder og Ragnhild

Hansemann

Om oksygenmangel

Fra ekspedisjoner i Himalaya vet vi at høydesyke forårsaker svimmelhet, uklart tankegang og svekket dømmekraft.

Om så er tilfelle også på Skåtøy er det en liten sensasjon. Eller har det seg slik at tinde-bestigning også ble fortatt på veien hjem fra Peder og Ragnhild?

På utallige tindebestigninger på Skåtøy har jeg aldri vær nær 75 m høyde? Kun på tre ca. 60 m høye fjell: Kobberåsen, Stormyrkollen og Darefjellkollen.

Trolig fordi det står en mobilmast på Kobberåsen er den markert på kartet med en høyde på 60,3 m. For de to andre må vi ty til kotetelling og interpolasjon mellom koter på kartet. Da viser det seg at Darefjellkollen anslås til 62,4 m og Stormyrkollen til 61,6 m

Imidlertid kan vi frykte at Kragerø Kommune muligens kan ha hatt noe med oppmålingen å gjøre og da er det ikke godt å si hvilket fjell som er høyest?

Vi erfarer stadig vekk med skolebygg, ventebuer og andre ting at kommunen ikke er til å stole på.

Ryggsekkane må derfor ta saken i egne hender! Lån dere en teodolitt på Berg museum, for en gang for alle å fastslå hva som er Skåtøys høyeste fjell - vi kan ikke leve med en slik usikkerhet?

Livskraft

Ved Nepeløkka ligger det noen store kastanjestokker. Jeg antar at det er tuntreet som ble felt i Dønvika for 3 år siden eller det som sto på Darefjeld Vestre, som jeg mener ble felt for ca ett år siden.

I alle fall ligner det på oss fastboende i skjærgården. Vi nekter å dø!

Selv når livsnerver som butikk, postkontor, barnehage og skole blir lagt ned, nekter vi å dø!

Kastanjestokken skyter fra stammen og skaper nytt liv og det vil også vi fortsette å gjøre. Et liv på Skåtøy, med alle de fordelene det har, er verdt å kjempe for!

(Så får vi håpe vår kamp har større sjans til å vinnes, enn det kastanjen har)

Nina Haugland

Skåtøy kirke 4. des. kl 1800

Det finnes få eller ingen? gamle stev med opprinnelse i fra skjærgården. Den folklige sang- og musikk-tradisjonen her var trolig mer preget av svenske ballader og folkemusikk enn av stev fremført av kvedere fra vårt nære innland?

På kirkekonserten møter vi: Olav Moen en kveder og folkemusiker fra Akland og Marita Herigstad Halvorsen en sanger fra Sande (nå bosatt i Risør)

Begge er ukjente (i alle fall for meg), men det gjør ingen ting. Tvert imot har vi godt av en liten utfordring i møte med ukjente artister, sang og musikk.

Med litt graving på nettet finner vi et par videosnutter.

Moen med et lite stev fra Gjerstad

Marita med et lite klipp fra en sang.

Om programmet på Skåtøy vet vi foreløpig lite. Men våre lokale Terje Tolner og Jorunn Myre bidrar også på piano og orgel, og plakater med mere info kommer trolig etterhvert på **Skåtøy kirkes** facebook gruppe.

Tor D

Båtopptak

Årets siste organiserte båtopptak blir **lør. 11. des.** Hvis du vil ha båten opp denne dagen, må du sende SMS til Jan C på 93025366 innen **5. des.**

Jan Cranner

Vinter ?

Skåtøy satser på mild vinter med sent båtopptak. Noen av oss optimister har båten på vannet hele vinteren

TorD

Lysforurensing.

Nødvendige ærend gjør at koggfolk av og til må benytte båt fram og tilbake til byen i mørke høstkvelder. Det har med årene blitt et stort antall sterke grelle moderne LED-lys på hytter og hus langs sjøen som står på hele året, uansett om det er folk der eller ikke.

Dette forstyrrer de få, men viktige farledslysa som for ca. 50 år siden ble installert for å bedre sikkerhet for småbåttrafikk i skjærgården. Det ødelegger også den fine opplevelsen det er å ferdes på sjøen en stille kveld med månelys og stjernehimmel. I tillegg er alle disse unødvendige lysa en sløsing med energi og uheldig for natur, insekter og dyr.

Flaskeposten var tidlig ute med å påpeke problemstilling med lysforurensing uten at det har gitt mye synlige resultater i lokalmiljøet.

Dette er en type forurensing det er lett og rimelig å gjøre noe med – det er bare å slå av lys når du ikke har bruk for det. Og benytter du bevegelsesdetektorer kan dette enkelt gjøres automatisk. Jeg ser til min tilfredshet at andre medier som NRK og Aftenposten i det siste skriver mer og mer om lysforurensing. Og det er forunderlig at folk flest ikke gjør noe med dette enkle problemet. Kanskje må

man ty til kommunale forbud og regelverk for å få slutt på all unødvendig bruk av utelys? Slikt tar tid så la oss på Skåtøy gå foran med et godt eksempel og være i forkant av de offentlige forbud og regler som trolig snart kommer enten vi liker det eller ikke.

Fjellkommunen Ringsaker er trolig den første som nå tar lysforurensing på alvor og har iverksatt følgende krav:

- Det skal være færrest mulig utendørs lyskilder. Maksimalt tre lyspunkt per eiendom.

- Utelys skal begrenses til inngangspartiet.

- Ikke belysning av veg eller parkeringsplass.

- Utelamper skal være fast montert på bygningsvegg.

- Lyspunkt på portstolper, gjerder og liknende er ikke tillatt.

- Utelamper skal lyse nedover mot arealet som ønskes opplyst. Lyskilden skal være avskjermet med materiale som er ugjennomsiktig og ugjennomtrengelig for lys (opakt), slik at lyspæra er

avskjermet mot himmelen og usynlig på avstand.

- Lysstyrken skal være lavest mulig og ikke overskride ca. 470 lumen (tilsvarende 40W glødepære).

- Lyskilder skal ha varm fargetemperatur (2700 Kelvin eller lavere.)

- Lys skal være avslått når eiendommen/bygningen ikke er i bruk.

- Reglene gjelder all utendørs belysning, uavhengig av energikilde.

Oppfordring

Følger vi disse enkle kravene på Skåtøy kan våre 100 hus og 700 hytter trolig spare minst 50-100 kw elektrisk energi gjennom hele natta.

Natur med insekter og nattdyr får litt bedre livsvilkår.

Og folk gjenoppdager kanskje glede og forundring over mørkets ro og stjernehimmels storhet.

Det skjer på Skåtøy

SKÅTØY KAFÉ

Vi har vinterstengt
Kafeens hjemmeside

Hilsen Cathrine og gjengen

Mellommyra Fritidsforening informerer

Mellommyra Fritidsforening har vedtatt at medlemskretsen for Mellommyra Fritidsforening blir utvidet til å gjelde alle med fast bosteds adresse på Skåtøy. MFF ønsker dermed alle med fast bostedsadresse på Skåtøy, spesielt barnefamilier, til å være med å drifte det flotte anlegget vi har på Bråtøy.

Hilsen Styre Mellommyra Fritidsforening

Mellommyra Fritidsforeningen tenker få satt opp en Gapahuk med bål plass ved fotball banen.
Noen som kan hjelpe oss med det.
Vi trenger arbeids kraft og materialer hvis vi ikke klarer å skaffe et bygge-sett til en grei pris.

*Hilsen Bygge komiteen
Mellommyra Fritidsforening*

Skåtøy Kirke

Lørdag 4. desember kl. 1800.

Julekonsert med Olaf Moen; kveder og folkemusiker.
Marita Herigstad Halvorsen sang.
Terje Tolner og Jorunn Myre; piano og orgel.

Søndag 12. desember kl. 1130.

Luciagudstjeneste. Prest: Harald Gulstad .Organist: Jorunn Myre.
Offer til menighetsarbeidet. Kake og kaffe etter gudstjenesten.

Fredag 24. desember kl. 1400. Julaftensgudstjeneste.

Prest: Harald Gulstad. Organist: Jorunn Myre.
Offer til Kirkens nødhjelp.

Velkommen Skåtøy menighetsråd

Lokalet — vårt eget hus

Det blir julemesse på Lokalet **5. desember**.
På nyåret er det pubkveld **22. januar**.
Det blir thai aften ved Jan Cranner **5. mars**.

Kristin Skotmyr Aasvik

Huskestua.

Huskestua er igang igjen og neste treffe på lokalet er: **29 nov. kl 18**.
Det har vært bra oppmøte på de to første, men det er plass til flere!
Vi håper at noen av dere som ikke har vært der før prøver et besøk.

Vel møtt på Lokalet

Kulturkontoret og Huskestua.

Vi inviterer folk fra øyane til julebuffet på Admiralen **30.nov kl 17.00**
Kr. 100 pr person, aldersgrense 65 år
Underholdning: Reidar Skoglund synger viser av Alf Cranner og litt juleviser.

Påmelding innen 23. nov til telef. 98649480 Grethe Olsen